

Comhairle an
Aontais Eorpaigh

An Bhruiséil, 14 Iúil 2023
(OR. en)

Comhad Idirinstitiúideach:
2023/0285(NLE)

11850/23
ADD 1

RECH 357
EDUC 315
COMPET 763
IND 393
MI 617
EMPL 381

TOGRA

ó:	Ardrúnaí an Choimisiúin Eorpaigh, arna s(h)íniú ag Martine DEPREZ, Stiúrthóir
dáta a fuarthas:	13 Iúil 2023
chuig:	Thérèse BLANCHET, Ardrúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh
Uimh. an doic. ón gCoim.:	COM(2023) 436 final - IARSCRÍBHINNÍ 1 go 2
Ábhar:	IARSCRÍBHINNÍ a ghabhann leis an Togra le haghaidh MOLADH ÓN gCOMHAIRLE maidir le creat Eorpach chun daoine tréitheacha taighde, nuálaíochta agus fiontraíochta a mhealladh agus a choinneáil san Eoraip

Gheobhaidh na toscaireachtaí i gceangal leis seo doiciméad COM(2023) 436 final - IARSCRÍBHINNÍ 1 go 2.

Faoi iamh: COM(2023) 436 final - IARSCRÍBHINNÍ 1 go 2

AN COIMISIÚN
EORPACH

An Bhruiséil, 13.7.2023
COM(2023) 436 final

ANNEXES 1 to 2

IARSCRÍBHINNÍ

a ghabhann leis an

**Togra le haghaidh
MOLADH ÓN gCOMHAIRLE**

**maidir le creat Eorpach chun daoine tréitheacha taighde, nuálaíochta agus fiontraíochta
a mhealladh agus a choinneáil san Eoraip**

IARSCRÍBHINN I

Samplaí de ghairmeacha le haghaidh taighdeoirí in earnálacha éagsúla feadh phróifíle R1-R4¹

R1 - First Stage Researcher (Taighdeoir na Chéad Chéime)	R2 - Recognised Researcher (Taighdeoir Aitheanta)
doctoral candidate junior academic junior consultant junior policy adviser/officer junior research analyst junior research engineer junior researcher/scientist junior scientific officer research apprentice/intern research assistant/technician	junior academic junior consultant junior policy adviser/officer junior lecturer junior research analyst junior research engineer junior researcher/scientist junior scientific officer postdoctoral researcher research assistant/technician
R3 - Established Researcher (Taighdeoir Bunaithe)	R4 - Leading Researcher (Príomhthaighdeoir)
accredited researcher assistant professor associate professor associate researcher principal consultant principal investigator principal researcher/scientist reader research fellow research specialist scientific councillor senior academic senior consultant senior lecturer senior policy adviser/officer senior research and development associate senior research engineer senior researcher/scientist senior scientific officer	chief scientific officer distinguished professor full professor principal consultant principal investigator principal researcher/scientist reader research fellow research professor research specialist scientific councillor senior academic senior consultant senior lecturer senior policy adviser/officer senior research and development associate senior research engineer senior researcher/scientist senior scientific officer

¹ Ní bheartaítear go mbeadh na samplaí uileghabhálach ach léiríonn siad cineálacha na dteideal le haghaidh taighdeoirí ar fud phróifíle R1-R4 agus ar fud na n-earnálacha uile. D'fhéadfadh roinnt gairmeacha taighdeora a bheith le feiceáil i níos mó ná R1-R4 amháin i gcás ina gcinnteofar cinneadh na próifíle cás ar chás agus braithfidh sé ar leibhéal an neamhspleáchais, taithí, agus aitheantais. Áirítear cuid de na samplaí (amhail sainchomhairleoir agus comhairleoir/oifigeach beartais) ag glacadh leis go gcuimsítear leis an ngairm gníomhaíochtaí taighde iarbhir.

Tá na próifíle R1-R4 ábhartha maidir le taighdeoirí amháin agus níl siad ábhartha maidir le bainistíocht taighde. D'fhéadfaí cineálacha comhchosúla próifíle a mheas le haghaidh bainistíocht taighde nuair a leagfar amach an catagóir go leordhóthanach.

IARSCRÍBHINN II

An Chairt Eorpach do Thaighdeoirí

Is sraith prionsabal é an Chairt Eorpach do Thaighdeoirí atá mar bhonn taca faoi fhorbairt gairmeacha taighde tarraingteacha chun tacú le barr feabhais sa taighde agus sa nuálaíocht ar fud na hEorpa. Is é fócas na Cairte do Thaighdeoirí cearta agus freagrachtaí taighdeoirí, fostóirí, cisteoirí agus lucht ceaptha beartas ina bhfuil 20 príomhphrionsabal. Aicmítear iad sin faoi na ceithre cholún seo a leanas,

- (a) An Eitic, an tSláine, Inscene agus an Eolaíocht Oscailte
- (b) Measúnú, Earcaíocht agus Dul Chun Cinn na dTaighdeoirí
- (c) Dálaí agus Cleachtais Oibre
- (d) Gairmeacha Taighde agus Forbairt Tallainne

Tá an Chairt do Thaighdeoirí dírithe ar thaighdeoirí uile, ar earnálacha ina ndéantar taighde agus ar bhrateagraíochtaí faoi seach (páirtithe leasmhara),

- (a) Taighdeoirí i ngach earnáil (an saol acadúil, eagraíochtaí poiblí agus príobháideacha a dhéanann taighde).
- (b) Fostóirí taighdeoirí sna hearnálacha poiblí agus príobháideacha
- (c) Cisteoirí taighde agus taighdeoirí sna hearnálacha poiblí agus príobháideacha
- (d) Lucht ceaptha beartas a bhfuil baint acu le beartais atá ábhartha don Chairt

Tugtar aghaidh leis ar thaighdeoirí ar fud na ndisciplíní uile, lena n-áirítear Eolaíocht, Teicneolaíocht, Innealtóireacht agus Matamaitic (STEM), Eolaíochtaí Sóisialta agus Daonnachtaí (SSH), lena n-áirítear na hEalaíona. Cumhdaítear leis cineálacha uile an taighde ó thaighde ar thús cadhnaíochta, taighde spriocdhírithe, taighde straitéiseach, taighde feidhmeach agus taighde gar don mhargadh.

COLÚN 1 – AN EITIC, AN tSLÁINE, INSCNE AGUS AN EOLAÍOCHT OSCAILTE

1. AN EITIC AGUS AN tSLÁINE TAIGHDE
2. SAOIRSE AN TAIGHDE EOLAÍOCH
3. AN EOLAÍOCHT OSCAILTE
4. AN COMHIONANNAS INSCNE
5. GLACADH LEIS AN ÉAGSÚLACHT
6. GAIRM AN TAIGHDEORA
7. SAORCHÚRSAÍOCHT TAIGHDEOIRÍ
8. INBHUANAITHEACHT AN TAIGHDE

Bailítear leis an gcolún seo bunphrionsabail na Cairte do Thaighdeoirí agus a gealltanais chun tacú le barr feabhais sa taighde, a thuigtear sa chomhthéacs sin mar na foirne agus na tionscadail taighde is fearr is féidir a chothú, saor ó chlaontacht inscne agus ó chlaontachtaí eile. Meastar go gcuirfidh na prionsabail faoin gcolún seo le bunchloch na fise maidir le Limistéar Eorpach Taighde a athbheochan, agus chun taighdeoirí, fostóirí taighde, cisteoirí agus lucht ceaptha beartas na hEorpa a spreagadh. Mar gheall ar chineál trasnaí na luachanna sin uile, meastar go ndéanfar iad a phríomhshruthú agus a chur san áireamh agus an chuid eile de na prionsabail á n-úsáid.

(1) An Eitic agus an tSláine Taighde²

Ba cheart do thaighdeoirí rialacha dochta eitice a chomhlíonadh agus dul i ngleic lena gcuid oibre le macántacht; iontaofacht; oibiachtúlacht; neamhchlaontacht agus neamhspleáchas; cumarsáid oscailte; dualgas cúraim; cothroime agus freagracht as na glúnta eolaíochta a bheidh ann amach anseo. Is bunchlocha iad sin do thaighde freagrach iontaofa atá saor ó thionchar míchuí (lena n-áirítear an cur isteach eachtrach³ agus coinbhleacht leasa), réamhriachtanas chun barr feabhais a bhaint amach, agus tá siad mar bhonn taca faoi fhreagracht taighdeoirí chun cosaint a thabhairt in aghaidh claontachtaí agus aicearraí modheolaíochta.

Ba cheart do thaighdeoirí cloí leis na cleachtais eitice aitheanta agus leis na bunphrionsabail eiticiúla⁴ atá iomchuí dá ndisciplín nó dá ndisciplíní chomh maith le caighdeáin eiticiúla mar atá doiciméadaithe sna Cóid Eitice náisiúnta, eárnála nó institiúideacha éagsúla.

Is ar na taighdeoirí iad féin atá an phríomhfhreagracht as an tsláine taighde. Ba cheart do chultúr institiúideach de shláine taighde tacú le taighdeoirí chun rialacha, nósanna imeachta agus treoirlínte a chruthú agus a urramú chomh maith le hoiliúint agus meantóireacht bunaithe ar mhalartú dea- chleachtas.

Chun dea- chleachtais taighde agus cultúr sláine taighde a chothú, ní mór do na páirtithe leasmhara uile lena mbaineann roinnt gnéithe a mheas, amhail an tsláine taighde i dtimpeallachtaí taighde; oiliúint agus fothú acmhainneachta maidir leis an tsláine taighde;

² Conclúidí ón gComhairle maidir le Sláine Taighde 14853/15 (2015), <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14853-2015-INIT/en/pdf>.

³ Dul i ngleic leis an gCur Isteach Eachtrach ar Thaighde agus ar Nuálaíocht, an Coimisiún Eorpach (Doiciméad Inmheánach Oibre), 2022, doi:10.2777/513746.

⁴ Mar shampla, an Cód Eorpach le haghaidh Sláine Taighde ALLEA (2017), <https://allea.org/code-of-conduct/>.

próisis taighde agus beartais a leabaíonn an tsláine taighde; beartais sonraí, foilsitheoireachta, scaipthe, athbhreithnithe, mheastóireachta agus eagarthóireachta. Ar an gcaoi chéanna, ní mór sásraí a chur i bhfeidhm chun mí- iompar taighde a shainaithint, a thuairisciú agus a láimhseáil.

Ní mór do thaighdeoirí bradaíl d'aon chineál a sheachaint agus cloí leis na rialacha maidir le maoin intleachtúil agus leis na prionsabail maidir le comhúinéireacht i gcás taighde a dhéantar i gcomhar le stiúrthóir nó stiúrthóirí agus/nó le taighdeoirí eile (de réir mar is iomchuí i ndáil leis an disciplín). Ba cheart feidhm a bheith aige sin ag céimeanna uile an phróisis taighde lena n-áirítear bunsmaoineamh, ullmhú iarratas ar chistiú, forbairt agus seachadadh torthaí. An gá le barúlacha a bhailíochtú trína léiriú go bhfuil na torthaí in-atairgthe, níor cheart é a léirmhíniú mar bhradaíl, ar choinníoll go ndéantar tagairt go sainráite do na sonraí atá le deimhniú.

(2) *Saoirse an Taighde Eolaíoch*

Is bunluach agus prionsabal coiteann í saoirse an taighde eolaíoch le haghaidh comhar taighde laistigh den Limistéar Eorpach Taighde agus le comhpháirtithe idirnáisiúnta⁵. Ba cheart do thaighdeoirí a gcuid taighde a dhíriú ar mhaithe leis an gcine daonna agus chun teorainneacha an eolais dhaonna a leathnú, agus leas a bhaint as an tsaoirse smaointeoireachta, an tsaoirse tuairimíochta agus an tsaoirse tuairimí a nochtadh, an tsaoirse chun ceisteanna taighde a shainiú, an tsaoirse modhanna a shainaithint trína réitítear fadhbanna, an tsaoirse chun teoiricí a roghnú agus a fhorbairt, an tsaoirse chun eagna inghlactha a cheistiú agus smaointe nua a thabhairt chun cinn agus an tsaoirse a bheith rannpháirteach i gcomhlachtaí acadúla gairmiúla nó ionadaíocha. Ba cheart ceart a bheith ag taighdeoirí torthaí a gcuid taighde a scaipeadh agus a fhoilsiú lena n-áirítear trí oiliúint agus trí theagasc. Ba cheart do thaighdeoirí, áfach, aitheantas a thabhairt do na teorainneacha leis an tsaoirse sin a d'fhéadfadh teacht chun cinn mar gheall ar imthosca áirithe taighde (lena n-áirítear maoirseacht/treoraíocht/bainistíocht) nó srianta dlíthiúla nó oibríochtúla, e.g. ar chúiseanna a bhaineann le cearta maoin intleachtúla, buiséad nó bonneagar.

(3) *An Eolaíocht Oscailte*

Ba cheart do thaighdeoirí díriú ar rannpháirtíocht i ngach gné den Eolaíocht Oscailte⁶ agus go n-éascódh a bhfostóirí agus a gcisteoirí iad i ndáil leis sin. Ba cheart dóibh a dtorthaí a roinnt go hoscailte, e.g. trí shonraí oscailte agus FAIR, foilseacháin rochtana oscailte, bogearraí oscailte, samhlacha agus algartaim. Ba cheart dóibh bearta a dhéanamh chun in-atairgtheacht na dtorthaí taighde a áirithiú. Ba cheart go mbeadh sé d'aidhm acu modheolaíochtaí Eolaíochta Oscailte a chleachtadh agus a bheith páirteach in athbhreithniú oscailte píaraí. Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí tacú le fíorchultúr na hEolaíochta Oscailte agus é a chúiteamh ar fud an Aontais, lena n-áirítear rochtain oscailte ar fhoilseacháin léannta, ar shonraí taighde agus ar aschuir taighde eile a phríomhshruthú (i.e. de réir an phrionsabail “a oscailte is féidir, a iata is gá”) agus scaipeadh agus glacadh phrionsabail agus chleachtais na hEolaíochta Oscailte, agus breithniú á dhéanamh san am céanna ar dhifríochtaí idir disciplíní agus difríochtaí cultúrtha, lena n-áirítear ilteangachas, tacú le forbairt scileanna Eolaíochta Oscailte, agus an bonneagar digiteach agus an tseirbhís dhigiteach atá mar bhonn taca a fhorbairt agus a chomhtháthú a thuilleadh.

⁵ Féach airteagal 13 den Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh agus Dearbhú Bonn maidir le Saoirse an Taighde Eolaíoch, a Glacadh ag an gComhdháil Aireachta maidir leis an Limistéar Eorpach Taighde an 20 Deireadh Fómhair 2020 in Bonn, https://www.bmbf.de/bmbf/shreddocs/downloads/files/_drp-efr-bonner_erklaerung_en_with-signatures_maerz_2021.pdf?__blob=publicationFile&v=1.

⁶ Conclúidí ón gComhairle, An t- aistriú i dtreo córas Eolaíochta Oscailte, 9526/16 27 Bealtaine 2016.

Eolaíocht na Saoránach

Ba cheart do thaighdeoirí eolaíocht na saoránach a ionchorprú ina dtionscadail a mhéid is féidir agus i gcás inarb ábhartha. Ciallaíonn sé sin go mbeidh saoránaigh páirteach i gcoincheap, i ndearadh agus i gcur i bhfeidhm tionscadal taighde san Eolaíocht, sa Teicneolaíocht, san Innealtóireacht, sna hEalaíona, sa Mhatamaitic (STEAM), sna hEolaíochtaí Sóisialta agus sna Daonnachtaí (SSH). Is bealach idéalach é seo chun an eolaíocht a dhaonlathú, muinín a chothú san eolaíocht, agus an fhaisnéis agus na cumais shochaíocha ollmhóra a ghíaráil chun taighde agus nuálaíocht den scoth a dhéanamh.

(4) *An Comhionannas Inscne*

Ba cheart do na páirtithe leasmhara uile cothromaíocht inscne a chothú i bhfoirne taighde, i gcomhlachtaí bainistíochta, cinnteoireachta, i gcoistí earcaíochta agus ardaithe céime, agus i ngrúpaí comhairleacha. Áirítear leis sin comhtháthú ghné na hinscne a chothú in ábhar an taighde, an teagaisc agus na nuálaíochta chun feabhas a chur ar cháilíocht eolaíoch, ar bharr feabhais agus ar ábharthacht shochaíoch an eolais arna tháirgeadh. Tá sé d'aidhm ag an gComhionannas Inscne freisin foréigean inscnebhunaithe agus gnéaschiapadh a chomhrac. Tuigfear Comhionannas Inscne ó dhearcadh trasnach, i gcás ina dtrasnaíonn córais chumhachta éagsúla idir inscne agus catagóirí agus féiniúlachtaí sóisialta eile agus ina dtreisiúnn siad a chéile. Athruithe institiúideacha inbhuanaithe, a chuirtear trí phleananna Comhionannais Inscne⁷ nó a leithéidí, lena mbeifear in ann sárúithe a thuairisciú go cuí, agus lena n-áirítear córais faireacháin agus mheastóireachta, is sásraí oiriúnacha iad chun Comhionannas Inscne a chur chun cinn.

(5) *Glacadh leis an Éagsúlacht*

Is croíphrionsabal den Limistéar Eorpach Taighde é éagsúlacht a chur san áireamh sa chiall leathan, lena n-áirítear, *inter alia*, inscne, bunadh ciníoch nó eitneach, reiligiún nó creideamh, éagsúlacht shóisialta, míchumas, aois, gnéaschlaonadh agus idirdhealú ar gach foras a chomhrac. Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí glacadh leis an éagsúlacht ina dtaighdeoirí toisc go gcuireann taithí éagsúil saoil peirspictíochtaí luachmhara le tionscadail taighde. Ina theannta sin, is féidir le héagsúlacht rannpháirtithe bonn eolais a thabhairt do thorthaí taighde a bhfuil feidhm acu maidir leis na sochaithe éagsúla ina bhfuil cónaí orainn agus a shaihbhríonn na sochaithe sin. Tá gá freisin le claontachtaí neamh-chomhfhiosacha a aithint, mar shampla maidir le cúraimí a fhostú, a chur chun cinn agus a athbhreithniú, agus cúiteamh a thabhairt dóibh nuair is féidir, go háirithe i réimse na heolaíochta.

(6) *Gairm an Taighde*

Ba cheart gach taighdeoir atá ag gabháil d'eolas nua a cheapadh nó a chruthú a aithint mar ghairmithe agus ba cheart caitheamh leo dá réir sin. Ba cheart é sin a thosú ag tús a ngairme, neamhspleách ar an earnáil ina n-oibríonn siad, is é sin ag leibhéal iarchéime, agus ba cheart gach leibhéal a chur san áireamh, gan beann ar a n-aicmiú ar an leibhéal náisiúnta (e.g., fostaí, mac léinn iarchéime, iarrthóir dochtúireachta, comhalta iardhochtúireachta, státseirbhísiigh).

Ba cheart d'fhostóirí agus dio chisteoirí conairí neamhlíneacha agus ilghairme a spreagadh agus tacú leo, atá beartaithe mar chonairí a bhaineann go sonrach le soghluaisteacht gheografach, dhisciplíneach, earnála agus idir-eagraíochta (iasachtaí). Ba cheart dóibh spreagadh a thabhairt do chonairí hibrídeacha freisin lena gcomhcheanglaítear earnálacha éagsúla go comhuaineach, ar cheart iad a mheas ar aon dul le conairí gairme líneacha.

⁷ Féach https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_ga agus <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gear/what-gender-equality-plan-gep>.

Dearcadh Gairmiúil

Ba cheart eolas a bheith ag taighdeoirí ar na spriocanna straitéiseacha lena rialaítear a dtimpeallacht taighde agus sásraí cistiúcháin agus ba cheart dóibh gach formheas is gá a lorg sula dtosóidh siad a gcuid taighde nó sula bhfaighidh siad rochtain ar na hacmhainní a sholáthraítear. Ba cheart do thaighdeoirí a ndícheall a dhéanamh chun a áirithiú go bhfuil a gcuid taighde ábhartha don tsochaí agus ní dhúblálann sé, gan gá, taighde a rinneadh áit éigin eile roimhe seo.

Ba cheart cumarsáid shoiléir a bheith ann idir taighdeoirí agus fostóirí, cisteoirí nó stiúrthóirí nuair a chuirtear moill ar thionscadal taighde, nuair a athshainítear é nó nuair a thugtar i gcrích é; ba cheart fógra a thabhairt má tá tionscadal taighde le foirceannadh níos luaithe nó le cur ar fionraí ar chúis ar bith.

Cuntasacht

Is éard atá i gceist le bheith cuntasach go nglacann duine freagracht as a ghníomhaíochtaí agus taighde á dhéanamh aige. Ní mór do thaighdeoirí a bheith ar an eolas go bhfuil siad freagrach i leith a bhfostóirí, a gcisteoirí nó comhlachtaí poiblí nó príobháideacha gaolmhara eile agus, ar fhorais níos eiticiúla, i leith na sochaí. Taighdeoirí a fhaigheann cistiú ó chistí poiblí, tá siad cuntasach faoi úsáid éifeachtúil airgead na gcáiníocóirí freisin. Dá réir sin, ba cheart dóibh cloí le prionsabail na bainistíochta fóna, trédhearcaí agus éifeachtúla airgeadais agus dul i gcomhar le haon iniúchadh údaraithe ar a dtaighde, cé acu arb iad a bhfostóirí/a gcisteoirí nó coistí eitice a dhéanann iad. Éilítear leis an ionchas sin iad a bheith ina samplaí d'iompar eiticiúil dá bpiaraí agus don tsochaí i gcoitinne.

Ba cheart modhanna bailiúcháin agus anailise, na haschuir agus, i gcás inarb infheidhme, mionsonraí na sonraí a bheith oscailte i gcomhair grinnschrúdú inmheánach agus seachtrach, aon uair is gá agus de réir mar a iarrann na húdaráis iomchuí. Tá sé sin tábhachtach freisin chun na sonraí a dhéanamh oscailte agus chun cuidiú le hin-atáirgtheacht na dtorthaí a áirithiú.

(7) *Saorchúrsaíocht taighdeoirí*

Ba cheart d'fhostóirí agus do chisteoirí saorchúrsaíocht taighdeoirí agus gairmithe taighde eile, eolas eolaíoch agus teicneolaíocht a chur chun cinn, agus daoine tréitheacha a mhealladh agus imirce daoine tréitheacha a sheachaint san am céanna. Ba cheart dóibh aitheantas a thabhairt don luach a bhaineann le soghluaisteacht gheografach, idirinstiúideach, idirearnálach, idirdhisciplíneach agus thrasdisciplíneach agus fhíorúil⁸ mar bhealaí tábhachtacha chun eolas agus forbairt ghairmiúil a fheabhsú ag aon chéim de ghairm an taighdeora agus luach agus aitheantas iomlán a thabhairt d'aon taithí soghluaisteachta laistigh dá gcóras dul chun cinn/breithmheasa gairme. Ceanglaítear leis sin go gcuirfear na hionstraimí riaracháin is gá i bhfeidhm chun inaistritheacht na ndeontas agus na bhforálacha slándála sóisialta araon a cheadú, i gcomhréir leis an reachtaíocht náisiúnta.

(8) *Inbhuanaitheacht an Taighde*

Ba cheart do thaighdeoirí, fostóirí agus cisteoirí cur chun feidhme inbhuanaithe gníomhaíochtaí taighde a chur chun cinn i gcomhréir leis an gComhaontú Glas don Eoraip, le Clár Oibre 2030 na Náisiún Aontaithe agus leis na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe. Ba cheart tacaíocht a thabhairt do thaighdeoirí trí chultúr instiúideach maidir le bainistiú inbhuanaithe taighde, chomh maith le hoiliúint agus meantóireacht bunaithe ar mhalartú dea-chleachtas. Ba cheart dóibh a bheith ar thús cadhnaíochta maidir lena n-astaíochtaí carbóin a laghdú ar bhealach lena dtugtar dea- shampla do dhaoine eile laistigh den phobal taighde.

⁸ i.e., cian-chomhoibriú thar líonraí agus thar bhonneagair leictreonacha.

Is féidir “Cairt Ghlas MSCA” an Choimisiúin Eorpaigh⁹, a forbraíodh faoi chuimsiú Ghníomhaíochtaí Marie Skłodowska- Curie, a úsáid mar phointe tagartha.

⁹ Cairt Ghlas Ghníomhaíochtaí Marie Skłodowska Curie, <https://marie-skłodowska-curie-actions.ec.europa.eu/about-msca/msca-green-charter>.

COLÚN 2 – MEASÚNÚ, EARCAÍOCHT AGUS DUL CHUN CINN TAIGHDEOIRÍ

1. MEASÚNÚ TAIGHDEOIRÍ
2. EARCAÍOCHT
3. ROGHNÚ
4. DUL CHUN CINN GAIRME

Le measúnú taighde, ba cheart a áirithiú go dtabharfar aitheantas agus luaíocht chothrom do ghairmeacha taighdeoirí gan beann ar earnáil na fostaíochta nó na gníomhaíochta agus ba cheart go leanfadh sé cur chuige neamhchlaonta bunaithe ar thallann. Tá beartais maidir le hearcaíocht agus roghnú cothrom taighdeoirí rithábachtach chun margadh saothair oscailte le haghaidh taighdeoirí a bhaint amach, rud a chuideoidh leis an Limistéar Eorpach Taighde a chur chun cinn.

(1) Measúnú Taighdeoirí¹⁰

Le measúnú taighde, ba cheart go mbeifí in ann meastóireacht a dhéanamh ar fheidhmíocht taighdeoirí agus taighde chun an cháilíocht agus an tionchar is airde a bhaint amach. Chuige sin, ní mór aitheantas a thabhairt d'aischuir, gníomhaíochtaí agus cleachtais taighde atá ag éirí níos éagsúla, lena n-áirítear comhar, comhroinnt oscailte aischur, agus ardchaighdeán sláine taighde a áirithiú. Dá ráir sin, ba cheart an measúnú a bheith bunaithe ar bhreithiúnas cáilíochtúil go príomha, a bhfuil athbhreithniú piaraí lárnach ina leith, agus úsáid fhreagrach táscairí cainníochtúla mar thaca leis. Ba cheart a áireamh sa mheasúnú freisin réimse níos leithne critéar meastóireachta, amhail teagasc, bainistíocht agus ceannaireacht, maoirseacht, meantóireacht, luachshocrú eolais, fiontraíocht agus comhar le hearnáil na tionsclaíochta, obair foirne, seirbhísí don tsochaí, cumarsáid eolaíochta agus idirghníomhaíocht leis an tsochaí, agus déine mhodheolaíochta agus cleachtais Eolaíochta Oscailte. Ba cheart aitheantas a thabhairt do rannchuidithe leis an nuálaíocht trí aireagáin nó trí fhorbairt freisin, go háirithe le haghaidh iarrthóirí ó chúlra tionsclaíochta.

Ba cheart d'fhostóirí agus do chisteoirí tacú le córas le haghaidh mheasúnú agus luaíocht na dtaighdeoirí lena meastar cáilíocht uile thionchar na dtaighdeoirí ar an tsochaí, eolaíocht agus nuálaíocht, éagsúlacht na ngníomhaíochtaí a dhéantar, cleachtais Eolaíochta Oscailte, agus luach na soghluaisteachta geografaí, idirdhisciplíní agus idirearnálaí. Ba cheart do chóras den sórt sin an méid seo a leanas a dhéanamh:

- (a) a bheith bunaithe ar bhreithiúnas cáilíochtúil a sholáthraíonn piaraí, le tacaíocht ó úsáid fhreagrach táscairí cainníochtúla;
- (b) luach saothair a thabhairt don cháilíocht agus do na tionchair éagsúla a d'fhéadfadh a bheith ag a gcuid taighde ar an tsochaí, an eolaíocht agus an nuálaíocht;
- (c) aitheantas a thabhairt d'éagsúlacht aschur (*inter alia* foilseacháin, tacair sonraí, bogearraí, modheolaíochtaí, prótacail, paitinní), gníomhaíochtaí (*inter alia* meantóireacht, maoirseacht taighde, ról cheannaireachta, fiontraíocht, bainistíocht sonraí, athbhreithniú piaraí, teagasc, luachshocrú eolais, comhar idir earnáil na tionsclaíochta agus an saol acadúil, tacaíocht do cheapadh beartais atá bunaithe ar fhianaise, idirghníomhaíocht leis an tsochaí) agus cleachtais (*inter alia* comhroinnt

¹⁰ Comhaontú maidir le Measúnú Taighde a Athchóiriú (2022)
https://coara.eu/app/uploads/2022/09/2022_07_19_rra_agreement_final.pdf.

luath eolais agus sonraí, comhar oscailte), chomh maith le gach taithí soghluaisteachta;

- (d) a áirithiú go gcomhlíonann gníomhaíocht ghairmiúil an taighdeora ardchaighdeán eitice agus sláine, go dtugann sí luach saothair do dhéanamh iomchuí taighde agus go gcuireann sí luach ar dhea- chleachtais, go háirithe cleachtais oscailte le haghaidh torthaí agus modheolaíochtaí taighde a chomhroinnt, aon uair is féidir;
- (e) úsáid a bhaint as critéir agus próisis mheasúnaithe lena n-urramaítear éagsúlacht na ndisciplíní taighde agus na gcomhthéacsanna náisiúnta;
- (f) tacú le héagsúlacht próifílí taighdeoirí agus conairí gairme, agus luach a chur ar rannchuidithe daoine aonair, ach freisin ar ról na bhfoirne, ar an obair chomhoibríoch, agus ar an trasdisciplíneacht;
- (g) comhionannas inscne, comhionannas deiseanna agus cuimsitheacht a áirithiú.

Chun comhleanúnachas a áirithiú i ndáil le cur chun feidhme na bprionsabal sin, ba cheart d'fhostóirí agus do chisteoirí oiliúint leanúnach a chothú do na gníomhaithe atá páirteach sa phróiseas measúnaithe agus luaíochta.

(2) Earcaíocht

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí nósanna imeachta earcaíochta agus roghnúcháin a bhunú, atá oscailte¹¹, trédhearcach agus bunaithe ar fhiúntas, gan aon phionós a ghearradh ar shosanna gairme ná ar shoghluaisteacht idirearnálach. Ba cheart dóibh barr feabhais, comhionannas inscne agus éagsúlacht a lorg, agus a bheith oiriúnaithe don chineál poist a fhógraítear. Ba cheart go n-áireofaí i bhfógraí tuairisc chuimsitheach ar eolas agus ar na hinniúlachtaí a éilítear, lena n-áirítear tuairisc ar na dálaí oibre agus na teidlíochtaí, na hionchais forbartha gairme agus forbhreathnú ar an amlíne. Ba cheart na hiarrthóirí a chur ar an eolas, roimh an roghnú, faoin bpróiseas earcaíochta agus faoi na critéir roghnúcháin, faoin líon post atá ar fáil agus faoi na hionchais forbartha gairme.

Athruithe in ord croineolaíoch CVanna

Níor cheart pionós a ghearradh ar shosanna nó ar athruithe in ord croineolaíoch CVanna, ach ba cheart iad a mheas mar fhorbairt gairme, agus dá dheasca sin, mar rannchuidiú a d'fhéadfadh a bheith luachmhar d'fhorbairt ghairmiúil na dtaighdeoirí i dtreo conair ghairme iltoiseach. Dá bhrí sin, ba cheart cead a bheith ag iarrthóirí CVanna fianaisebhunaithe a chur isteach, lena léirítear réimse ionadaíoch éachtaí agus cáilíochtaí atá iomchuí don phost dá ndéantar iarratas ina leith.

Sinsearach

Ba cheart na leibhéil cáilíochtaí is gá a bheith i gcomhréir le riachtanais an phoist agus níor cheart iad a shocrú mar bhacainn ar iontráil. Sa mheastóireacht ar cháilíochtaí, ba cheart díriú ar bhreithiúnas a dhéanamh ar a bhfuil bainte amach ag an duine seachas ar a gcúinsí nó ar chlú na hinstitiúide ina bhfuarthas na cáilíochtaí. Ós rud é gur féidir cáilíochtaí gairmiúla a bhaint amach céim luath de ghairm fhada, ba cheart patrún na forbartha gairmiúla ar feadh an tsaoil a spreagadh agus a aithint freisin.

(3) Roghnú

Mar chuid den earcaíocht, ba cheart réimse iomlán taithí na n-iarrthóirí a chur san áireamh sa phróiseas roghnúcháin. Agus béim á leagan ar a n-acmhainneacht fhoriomlán mar

¹¹ Ba cheart na hionstraimí uile atá ar fáil a úsáid, acmhainní gréasánbhunaithe atá inrochtana go hidirnáisiúnta nó ar fud an domhain amhail an Tairseach EURAXESS: <https://euraxess.ec.europa.eu>.

taighdeoirí, ba cheart breithniú a dhéanamh ar a gcruthaitheacht agus ar a leibhéal neamhspleáchais freisin. Ba cheart do na coistí roghnúcháin saineolas, inniúlachtaí agus taithí éagsúil a thabhairt le chéile atá ábhartha chun measúnú a dhéanamh ar an iarrthóir. Ba cheart cothromaíocht inscne leordhóthanach a bheith ann agus, i gcás inarb iomchuí agus inarb indéanta, ba cheart go n-áireofaí ann comhaltaí ó earnálacha éagsúla (poiblí agus príobháideach) agus ó dhisciplíní éagsúla, agus ó thíortha eile. Nuair is féidir, ba cheart raon leathan cleachtas roghnúcháin a úsáid, amhail measúnú saineolaithe seachtracha agus agallaimh aghaidh ar aghaidh agus ar líne. Ba cheart oiliúint leordhóthanach a chur ar chomhaltaí na bpainéal roghnúcháin go háirithe chun inscne nó aon chlaontacht neamhchomhfhiúsach eile a d'fhéadfadh a bheith ann a íoslaghdú. Ba cheart gach iarrthóir a chur ar an eolas i ndiaidh an phróisis roghnúcháin faoi láidreachtaí agus laigí a n-iarratas.

Neamh- idirdhealú

Níor cheart d'fhostóirí ná do chisteoirí idirdhealú a dhéanamh in aghaidh taighdeoirí ar aon bhealach bunaithe ar inscne, aois, bunadh eitneach, náisiúnta nó sóisialta, reiligiún nó creideamh, gnéaschlaonadh, teanga, míchumas, tuairim pholaitiúil, dáil shóisialta nó eacnamaíoch.

(4) *Dul chun cinn gairme*

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí córais mheastóireachta/mheasúnaithe a thabhairt isteach do gach taighdeoir, lena n-áirítear taighdeoirí sinsearach, chun measúnú a dhéanamh ar a bhfeidhmíocht ghairmiúil ar bhonn tráthrialta agus ar bhealach trédhearcach ag coiste neamhspleách (agus, i gcás taighdeoirí sinsearach, coiste idirnáisiúnta más féidir). Ní mór aitheantas iomlán agus breithniú iomlán a thabhairt ar chonair ghairme iolrach, arb é is príomhthréith di soghluaisteacht gheografach, earnálach agus idir-eagraíochta (iasachtaí), nó conairí hibrideacha arb é is príomhthréith di an cumasc comhuaineach d'earnálacha, agus é sin ar aon dul le conair ghairme líneach.

Ba cheart aird chuí a thabhairt sna nósanna imeachta meastóireachta agus breithmheasa sin ar acmhainneacht fhoriomlán na dtaighdeoirí, ar a gcruthaitheacht taighde, ar a dtorthaí taighde (e.g. foilseacháin, sonraí, bogearraí, samhlacha, algartaim, modhanna, prótacail, paitinní, rannchuidithe beartais), a ngníomhaíochtaí (e.g. bainistíocht agus ceannaireacht, teagasc/léachtóireacht, athbhreithniú píaraí, maoirseacht, meantóireacht, fiontraíocht, luachshocrú eolais, comhar náisiúnta nó idirnáisiúnta, dualgais riaracháin, seirbhís don tsochaí, cumarsáid eolaíochta agus idirghníomhaíocht leis an tsochaí), a n-iompar taighde (e.g. cleachtas eitice agus sláine, déine mhodheolaíochta, comhroinnt luath eolais agus sonraí, comhar oscailte) agus a soghluaisteacht, agus ba cheart iad a chur san áireamh i gcomhthéacs dul chun cinn gairme.

Tá gá le córas gairme aontachais agus dul chun cinn atá trédhearcach, struchtúrtha, cuimsitheach agus comhionann ó thaobh inscne de chun gairmeacha sa saol acadúil a threisiú, suas go dtí na poist is airde¹². D'fhéadfaí breithniú a dhéanamh chun na críche sin ar leibhéal na mBallstát agus na n-eagraíochtaí déanta taighde ar chórais atá cosúil le conair na tionachta, atá le ceapadh mar chonradh ar théarma seasta lena ngabhadh dul chun cinn chuig post buan faoi réir meastóireacht dhearfach.

Comhúdarthacht

Ba cheart d'institiúidí comhúdarthacht a mheas ar bhealach dearfach agus meastóireacht á déanamh ar an bhfoireann, mar fhianaise ar chur chuige cuiditheach i leith taighde a

¹² Féach staidéar MORE 4 (2021) - https://cdn5.euraxess.org/sites/default/files/policy_library/more4_final_report.pdf.

dhéanamh. Dá bhrí sin, ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí straitéisí, cleachtais agus nósanna imeachta a fhorbairt chun na creatdálaí is gá a chur ar fáil do thaighdeoirí, lena n-áirítear iad siúd ag tús a ngairmeacha taighde, ionas gur féidir leo leas a bhaint as an gceart chun bheith aitheanta agus liostaithe agus/nó luaite, i gcomhthéacs a ranníocaíochtaí iarbhrí, mar chomhúdair páipéar, mar chomhcheapadóirí paitinní, etc, nó chun a dtorthaí taighde féin a fhoilsiú go neamhspleách ar a stiúrthóir nó a stiúrthóirí.

Aitheantas a thabhairt do thaithí shoghluaisteachta

Aon taithí shoghluaisteachta, e.g.fanacht i dtír/réigiún eile nó i dtimpeallacht taighde eile (poiblí nó príobháideach) nó athrú ó dhisciplín nó ó earnáil amháin go disciplín nó earnáil eile, bíodh sin mar chuid den oiliúint taighde tosaigh nó ag céim níos déanaí den ghairm taighde, nó mar thaithí ar shoghluaisteacht fhíorúil, ba cheart í a mheas mar rannchuidiú luachmhar le forbairt ghairmiúil taighdeora.

COLÚN 3 - DÁLAÍ OIBRE AGUS CLEACHTAIS

1. DÁLAÍ OIBRE, CISTIÚ AGUS TUARASTAIL
2. COBHSAÍOCHT FOSTAÍOCHTA
3. OIBLEAGÁIDÍ CONARTHACHA AGUS DLÍTHIÚLA
4. SCAIPEADH AGUS SAOTHRÚ TORTHAÍ

Feabhas a chur ar dhálaí oibre taighdeoirí, ba cheart é a bheith i gcroílár chreat beartais an Aontais do ghairmeacha taighde. Sa réimse seo, moltar roinnt gníomhaíochtaí chun rannchuidiú le cobhsaíocht na fostaíochta, le sainiú chearta agus oibleagáidí saothair na dtaighdeoirí agus leis an ngá d'fhostóirí agus do chisteoirí cultúr taighde a fhorbairt le haghaidh barr feabhais taighde agus pobal taighde a bhfuil rath air a éascú.

(1) Dálaí oibre, cistiú agus tuarastail

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí a áirithiú go soláthrófar leis na dálaí oibre do thaighdeoirí, lena n-áirítear iad siúd atá faoi mhíchumas, i gcás inarb iomchuí, an tsolúbthacht agus an inrochtaineacht a mheastar a bheith fíor-riachtanach le haghaidh feidhmíocht rathúil taighde i gcomhréir leis an reachtaíocht náisiúnta atá ann cheana agus le comhaontuithe cómhargála náisiúnta nó earnálacha. Ba cheart go mbeadh sé d'aidhm acu dálaí oibre a chur ar fáil a chuirfidh ar a gcumas do na taighdeoirí uile saol pearsanta agus gairmiúil a chur le chéile¹³. Ba cheart aird ar leith a thabhairt, *inter alia*, ar uaireanta oibre solúbtha, ar obair pháirtaimseartha, ar chianobair agus ar shaoire shabóideach, agus ar na forálacha airgeadais agus riaracháin is gá lena rialaítear na socrúithe sin. Ba cheart d'fhostóirí timpeallacht oibre a sholáthar ina gcuirtear meabhairshláinte agus folláine taighdeoirí chun cinn, lena n-áirítear nósanna imeachta iomchuí chun foréigean inscnebhunaithe, lena n-áirítear gnéaschiapadh, a chosc agus a chomhrac.

Timpeallacht taighde

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí taighdeoirí a áirithiú go gcruthófar an timpeallacht taighde nó oiliúna taighde is spreagúla ina gcuirtear ar fáil trealamh, saoráidí agus deiseanna iomchuí, lena n-áirítear le haghaidh cian-chomhoibriú thar líonraí taighde, agus an leibhéal sláinte agus sábháilteachta is airde i gcomhréir le rialacháin an Aontais, náisiúnta nó earnálacha. Ba cheart do chisteoirí a áirithiú go gcuirfear acmhainní leordhóthanacha ar fáil chun tacú leis an gclár oibre comhaontaithe. Go háirithe, tá sé tábhachtach foireann tacaíochta cáilithe a bheith ann (e.g. gairmithe, lena n-áirítear bainisteoirí taighde agus riarthóirí).

Gearáin/achomhairc

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí taighdeoirí, i gcomhréir le rialacha agus rialacháin ábhartha an dlí náisiúnta, dhlí an Aontais nó an dlí idirnáisiúnta, nósanna imeachta iomchuí a bhunú, i bhfoirm ombudsman neamhchlaonta b'fhéidir, chun déileáil le gearáin/achomhairc taighdeoirí, lena n-áirítear iad siúd a bhaineann le coinbhleachtaí idir stiúrthóirí agus taighdeoirí na Chéad Chéime (R1)/taighdeoirí Aitheanta (R2). Leis na nósanna imeachta sin, ba cheart cúnamh rúnda agus neamhfhoirmiúil a chur ar fáil do gach ball foirne taighde chun coinbhleachtaí, díospóidí agus casaoidí a bhaineann leis an obair a réiteach, agus é d'aidhm

¹³ Féach SEC(2005) 260, Mná agus an Eolaíocht: Barr Feabhais agus Nuálaíocht – An Comhionannas Inscne san Eolaíocht.

acu cóir chothrom agus chomhionann a chur chun cinn laistigh den institiúid agus feabhas a chur ar cháilíocht fhoriomlán na timpeallachta oibre.

Rannpháirtíocht i rialachas eagraíochta

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí a aithint go bhfuil sé cuí agus cóir, agus go deimhin inmhianaithe, ionadaíocht a bheith ag taighdeoirí i gcomhlachtaí ábhartha faisnéise, comhairliúcháin agus cinnteoireachta na n-institiúidí lena n-oibríonn siad, chun a leasanna aonair agus comhchoiteanna mar ghairmithe a chosaint agus a chur chun cinn agus chun rannchuidiú go gníomhach le feidhmiú na hinstitiúide¹⁴.

Cistiú agus tuarastail

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí taighdeoirí a áirithiú go bhfuil taighdeoirí, gan beann ar a stádas, ag teacht ar dhálaí luacha saothair atá cóir agus tarraingteach (cistiú agus/nó tuarastail) ag a bhfuil forálacha slándála sóisialta oiriúnacha agus cothromasacha (lena n-áirítear sochair bhreitheachta agus thuismitheora, cearta pinsin agus sochair dhífhostaíochta, sochair easláine agus sochair i leith tionóiscí ag an obair agus galar ceirde) i gcomhréir le reachtaíocht náisiúnta atá ann cheana agus le comhaontuithe cómhargála náisiúnta nó earnálacha. Ní mór taighdeoirí ag gach céim den ghairm a bheith san áireamh leis sin, lena n-áirítear taighdeoirí na Chéad Chéime (R1), i gcomhréir lena stádas dlíthiúil, lena bhfeidhmíocht agus lena leibhéal cáilíochtaí agus/nó freagrachtaí. Ba cheart taighdeoirí a chur ar an eolas faoina gcearta agus faoina n-oibleagáidí maidir le tuiscint a fháil ar conas a ghearrtar cáin ar a dtuarastail, agus ba cheart faisnéis thrédhearcach a chur ar fáil dóibh maidir le cearta cosanta sóisialta amhail cearta pinsin náisiúnta.

(2) Cobhsaíocht fostaíochta

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí gníomhaíochtaí daingne a dhéanamh chun feiniméan na héiginnteachta a chomhrac agus chun tacú le slándáil agus cobhsaíocht post lena n-áirítear trí bhithin uastréimhse theoranta iomlán le haghaidh ceapacháin ar théarma seasta, agus uastairseach molta d'aon trian de chonarthaí ar théarma seasta in acmhainní daonna uile na dtaighdeoirí d'fhostóir ar leith. Nuair a bhíonn cúraimí taighde buana nó fadtéarmacha nó cúraimí taighde athfhillteacha á gcomhlíonadh, is iad na conarthaí buana nó na conarthaí neamhiata an ionstraim iomchuí.

Poist iardhochtúireachta (R2)

Is ceist ar leith sa saol acadúil í éiginnteacht na fostaíochta. Chun an staid sin a chomhrac agus chun tacú le slándáil agus cobhsaíocht post, ba cheart do na hinstitiúidí a cheapann taighdeoirí iardhochtúireachta rialacha soiléire agus treoirlínte sainráite a bhunú maidir le hearcú agus ceapadh taighdeoirí iardhochtúireachta (R2), lena n-áirítear fad uasta agus cuspóirí na gceapachán sin. Ba cheart go mbreithneofaí sna treoirlínte sin am a caitheadh i gceapacháin iardhochtúireachta roimhe sin in institiúidí eile agus a chur san áireamh gur cheart an stádas iardhochtúireachta a bheith idirthréimhseach, agus é mar phríomhchuspóir deiseanna breise forbartha gairmiúla a chur ar fáil do ghairm sa taighde i gcomhthéacs ionchais ghairme fhadtéarmacha ag a bhfuil Conradh seasta nó tionacht.

¹⁴ Sa chomhthéacs sin féach freisin Treoir 2002/14/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Márta 2002 lena mbunaítear creat ginearálta chun fostaithe sa Chomhphobal Eorpach a chur ar an eolas agus chun dul i gcomhairle leo - Dearbhú comhpháirteach ó Pharlaimint na hEorpa, ón gComhairle agus ón gCoimisiún maidir le hionadaíocht fostaithe, (IO L 80, 23.3.2002, lch. 29).

(3) Oibleagáidí conarthacha agus dlíthiúla

Ní mór do thaighdeoirí ar gach leibhéal a bheith eolach ar na rialacháin náisiúnta, eanála nó institiúideacha lena rialaítear oiliúint agus/nó dálaí oibre. Áirítear leis sin rialacháin maidir le Cearta Maoine Intleachtúla, agus ceanglais agus coinníollacha aon urraitheora nó cisteoirí, go neamhspleách ar chineál a gconartha. Ba chóir d'fhostóirí agus cisteoirí cóipeanna de na doiciméid seo a sholáthar i mBéarla. Ba cheart do thaighdeoirí cloí leis na rialacháin sin trí na torthaí a cheanglaítear a sheachadadh (e.g. tráchtas, foilseacháin, paitinní, tuarascálacha, forbairt táirgí nua, etc.) mar a leagtar amach i dtéarmaí agus i gcoinníollacha an chonartha nó an doiciméid choibhéisigh.

Ba cheart do thaighdeoirí cleachtais oibre shábháilte a ghlacadh i gcónaí, i gcomhréir leis an reachtaíocht ábhartha náisiúnta agus le reachtaíocht ábhartha an Aontais, lena n-áirítear na réamhchúraimí is gá a dhéanamh maidir le sláinte agus sábháilteacht agus maidir le téarnamh ó ionsaithe cibearshlándála, tubaistí teicneolaíochta faisnéise, e.g., trí straitéisí cultaca cuí a ullmhú. Ba cheart dóibh a bheith eolach freisin ar na ceanglais dlí náisiúnta agus ar cheanglais dlí an Aontais atá ann faoi láthair maidir leis na ceanglais i dtaca le cosaint sonraí agus i dtaca le cosaint rúndachta agus ba cheart dóibh na bearta is gá a dhéanamh chun iad a chomhlíonadh i gcónaí.

(4) Scaipeadh agus saothrú torthaí

Ba cheart do gach taighdeoir an Eolaíocht Oscailte a chleachtadh chun a áirithiú, i gcomhréir lena socruithe conarthacha, go ndéanfar torthaí a dtaighde a scaipeadh, a chur ar fáil go hoscailte agus a shaothrú, e.g. na torthaí a chur in iúl, a aistriú go suíomhanna taighde eile agus, más iomchuí, a thráchtáil. Meastar go mbeidh taighdeoirí sinsearach ar thús cadhnaíochta chun a áirithiú go bhfuil an taighde torthúil agus go ndéantar na torthaí a shaothrú ar bhonn tráchtála nó go gcuirtear ar fáil don phobal iad (nó an dá rud) aon uair a thagann an deis chun cinn.

Ba cheart d'fhostóirí agus do chisteoirí na dtaighdeoirí iad a éascú i ndáil leis sin tríd an oiliúint ábhartha scileanna agus trí rochtain ar an geistiú, ar an mbonneagar agus ar an tacaíocht iomchuí. Ba cheart d'fhostóirí agus do chisteoirí rannpháirtíocht na dtaighdeoirí san Eolaíocht Oscailte a aithint, a dhreasú agus a chúiteamh i dtaca le hearcaíocht, dul chun cinn gairme agus measúnú ar chlár cistiúcháin.

Sócmhainní Intleachtúla lena n-áirítear Cearta Maoine Intleachtúla

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí a áirithiú go gcúitítear taighdeoirí ag gach céim den ghairm go leordhóthanach as na tairbhí a eascraíonn as saothrú (más ann dóibh) thorthaí a ngníomhaíochtaí taighde agus nuálaíochta, i gcás inarb iomchuí trí chomhúinéireacht na gcearta maoine intleachtúla a ráthú amhail cóipcheart. Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí aghaidh a thabhairt air sin go sainráite ina straitéis bhainistíochta um shócmhainní intleachtúla agus ba cheart dóibh an straitéis sin a chur ar fáil go poiblí. Leis an straitéis bhainistíochta um shócmhainní intleachtúla, ba cheart cruthú, bainistiú, úinéireacht agus úsáid gach cineáil sócmhainní intleachtúla a chumhdach (lena n-áirítear sonraí, fios gnó, caighdeáin), agus tacú leis an Eolaíocht Oscailte.

Ba cheart tagairt shainráite a dhéanamh sa straitéis d'fhorálacha úinéireachta agus do chearta rochtana do thaighdeoirí agus/nó, i gcás inarb infheidhme, dá bhfostóirí nó dá bpáirtithe eile, lena n-áirítear comhpháirtithe tionscail, mar a fhoráiltear dó sin faoi chomhaontuithe comhair sonracha nó faoi chineálacha eile comhaontaithe¹⁵.

¹⁵ Tá tuilleadh moltaí le fáil sa Mholadh ón gCoimisiún maidir le Cód Cleachtais le haghaidh Bainistiú Sócmhainní Intleachtúla, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008H0416>.

Rannpháirtíocht an Phobail

Ba cheart do thaighdeoirí a áirithiú go gcuirtear a ngníomhaíochtaí taighde in iúl don phobail i gcoitinne ar bhealach gur féidir le neamhspeisialtóirí iad a thuiscint, lena gcuirfí feabhas ar thuiscint an phobail ar an eolaíocht. Le rannpháirtíocht dhíreach leis an tsochaí shibhialta agus leis na saoránaigh, cuideofar le taighdeoirí tuiscint níos fearr a fháil ar leas an phobail i dtosaíochtaí don taighde agus ar ábhair imní an phobail, agus leas a bhaint as acmhainneacht an chomhdhearaidh agus an chomhchruthaithe leis an tsochaí i gcás inarb ábhartha.

COLÚN 4 -GAIRMEACHA TAIGHDE AGUS FORBAIRT TALLAINNE

1. GAIRMEACHA ÉAGSÚLA TAIGHDE A LUACHÁIL
2. FORBAIRT GAIRME AGUS COMHAIRLE
3. FORBAIRT GHAIRMIÚIL LEANÚNACH
4. MAOIRSEACHT AGUS MEANTÓIREACHT

Tá an pobal taighde éagsúil ó thaobh tallann, scileanna, acmhainní, agus inniúlachtaí agus ról de. Dá mhéad a chothaítear agus a fhorbraítear na daoine tréitheacha sin, is ea is fearr cáilíocht an taighde, agus ábharthacht shochaíoch an eolais a tháirgtear. Tá gá le forbairt ghairmiúil leanúnach mar aon le hoiliúint scileanna a spreagadh chun inniúlacht a choinneáil ar bun agus raon leathan deiseanna gairme a chur ar fáil do thaighdeoirí san earnáil phoiblí agus san earnáil phríobháideach.

(1) Gairmeacha Éagsúla Taighde a Luacháil

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí a aithint go bhféadfadh gairmeacha éagsúla a bheith ag taighdeoirí sa taighde agus i bhfeidhmeanna eile. Is iondúil go n-áirítear le héagsúlú soghluaisteacht de gach cineál: soghluaisteacht idirnáisiúnta, idirearnálach, idirinstiúideach, idirdhisciplíneach agus thrasdisciplíneach agus fhíorúil. Chuige sin, tá gá le measúnú cáilíochta atá bunaithe níos mó ar thallann agus atá níos íogaire ó thaobh éagsúlachta de, lena gcothaítear úsáid fhreagrach na méadrachta, agus breithniú á dhéanamh ar rannchuidithe éagsúla agus ar na tionchair a d'fhéadfadh a bheith acu, ar ghníomhaíochtaí agus ar chleachtais éagsúla amhail teagasc agus scileanna, athbhreithniú piaraí, bainistiú taighde agus ceannaireacht, maoirseacht, meantóireacht, luachshocrú eolais, fiontraíocht agus comhar leis an tionscal, seirbhísí don tsochaí, cumarsáid eolaíochta agus idirghníomhaíocht leis an tsochaí, déine mhodheolaíoch agus cleachtais Eolaíochta Oscailte, eolaíocht foirne, i measc nithe eile chomh maith leis an tsoghluaisteacht.

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí bearta a chur i bhfeidhm chun taighdeoirí, go háirithe taighdeoirí luathghairme, a chur ar an eolas maidir leis na deiseanna atá ar fáil i ngach earnáil ábhartha agus chun cultúr d'éagsúlú gairmeacha a chur chun cinn le haghaidh forbairt phearsanta agus ghairmiúil níos fearr. Chuige sin, beidh gá le seirbhísí comhairleacha agus tacaíochta gairme chun soghluaisteacht idirearnálach, idirdhisciplíneach agus gheografach a spreagadh, chomh maith le gníomhaíochtaí fiontraíochta a chruthú agus a fhorbairt.

(2) Forbairt Gairme agus Comhairle

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí taighdeoirí, faoi chuimsiú a mbainistíochta acmhainní daonna más féidir, straitéis shonrach forbartha gairme a tharraingt suas do thaighdeoirí ag gach céim dá ngairm, gan beann ar a staid chonarthaigh, lena n-áirítear do thaighdeoirí ar chonarthaí ar théarma seasta. Sa chomhthéacs seo, ba cheart tacaíocht a thabhairt do thaighdeoirí chun plean gairme aonair a fhorbairt chun an oiliúint agus an taighde is gá a shainaithint chun a spriocanna gairme a bhaint amach. Ba cheart go n-áireofaí ann infhaighteacht meantóirí a bhfuil baint acu le tacaíocht agus treoir a chur ar fáil d'fhorbairt phearsanta agus ghairmiúil taighdeoirí, agus ar an gcaoi sin iad a spreagadh agus rannchuidiú le haon éiginnteacht ina dtodhchaí ghairmiúil a laghdú. Ba cheart gach taighdeoir a chur ar an eolas maidir leis na forálacha agus na socrúithe sin agus a bheith réamhghníomhach agus freagrach as a bhforbairt ghairme.

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí gairmthreoir agus cúnamh socrúcháin fostaíochta atá inrochtana agus cothrom le dáta a áirithiú sna hinstiúidí lena mbaineann, nó trí chomhar

le struchtúir eile, lena soláthraítear faisnéis, treoraíocht agus tacaíocht maidir le forbairt gairme laistigh den institiúid lena mbaineann agus lasmuigh di. Déanfar é sin a thairiscint do thaighdeoirí ag gach céim dá ngairm, gan beann ar a staid chonarthaigh

(3) *Forbairt Ghairmiúil Leanúnach*

Ba cheart do thaighdeoirí ag gach céim dá ngairm deiseanna a lorg go réamhghníomhach agus ba cheart dá bhfostóir/dá gcisteoir deiseanna a thabhairt dóibh chun feabhas a chur orthu féin go leanúnach trína scileanna agus trína n-inniúlachtaí a thabhairt cothrom le dáta agus a leathnú go tráthrialta. Féadfar é sin a bhaint amach trí bhealaí éagsúla, lena n-áirítear oiliúint fhoirmiúil, ceardlanna, comhdhálacha agus ríomhfhoghlaim nó comhar laistigh d'fhoireann agus de na líonraí faoi seach, ach gan a bheith teoranta dóibh sin amháin. Ba cheart aird ar leith a thabhairt ar an oiliúint do Thaighdeoirí na Chéad Chéime (R1), ar iarrthóirí PhD ag tús dá ngairm sa taighde a bhformhór¹⁶.

Rochtain ar oiliúint taighde agus forbairt leanúnach

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí a áirithiú go dtabharfar an deis do thaighdeoirí ag gach céim dá ngairmeacha, gan beann ar a staid chonarthaigh, chun forbairt ghairmiúil a dhéanamh agus chun feabhas a chur a n-infhostaitheacht trí rochtain a fháil ar bhearta chun scileanna agus inniúlachtaí a fhorbairt go leanúnach. Ba cheart d'fhostóirí agus do chisteoirí gníomhaíocht a dhéanamh chun tacú le forbairt agus soláthar oiliúna spriocdhírthe, lena n-áirítear i bhfoirm micridhintiúr, chun deiseanna uas-scilthe agus athscilthe a áirithiú do thaighdeoirí ó thaobh na foghlama ar feadh an tsaoil agus chun soghluaisteacht idirearnálach agus idirdhisciplíneach a chothú. Ba cheart measúnú tráthrialta a dhéanamh ar na bearta sin i dtaca lena n-inrochtaineacht, a nglacadh agus a n-éifeachtacht chun feabhas a chur ar inniúlachtaí, ar scileanna agus ar infhostaitheacht.

Ba cheart d'fhostóirí agus do chisteoirí ábharthacht leordhóthanach a shannadh don ghá atá le hinniúlachtaí fiontraíochta a chothú i dtaighdeoirí, agus é de chuspóir acu ligean dóibh siúd a thugann faoi chonair ghairme fiontraíochta a gcumas táirgthe eolais a nascadh le hoilteacht sa luachshocrú eolais, agus smaointe nuálacha a iompú ina ngnó agus nuálaíocht agus dul chun cinn a chothú.

Ba cheart d'fhostóirí agus do chisteoirí bearta a dhéanamh chun a áirithiú go ndéanfar oiliúint dochtúireachta a oirúnú do ghairmeacha idir-inoibritheacha i ngach earnáil ábhartha agus do chleachtas na hEolaíochta Oscailte, lena n-áirítear trí úsáid a bhaint as an gCreat Eorpach Inniúlachta do Thaighdeoirí (ResearchComp) agus as aon tionscnamh eile a dhéanfaidh an Coimisiún amach anseo chun scileanna idirdhisciplíneacha taighdeoirí a neartú.

Bailíochtú scileanna

Mar chuid de thacair scileanna taighdeoirí a leathnú, ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí foráil a dhéanamh maidir le measúnú agus meastóireacht iomchuí a dhéanamh ar oiliúint fhoirmiúil agus neamhfhoirmiúil lena n-áirítear scileanna agus oiliúint sa láthair oibre, go háirithe i gcomhthéacs na soghluaisteachta idirnáisiúnta agus gairmiúla. Ba cheart an measúnú a dhéanamh ar chritéir chomhchuibhithe, ar bhealach cothrom agus trédhearcach laistigh de thréimhse ama réasúnach.

Teagasc

¹⁶ Mar shampla, féach Prionsabail maidir le hoiliúint nuálach dochtúireachta (2011) https://euraxess.ec.europa.eu/sites/default/files/policy_library/principles_for_innovative_doctoral_training.pdf, Prionsabail Salzburg (2016) https://www.eua-cde.org/downloads/publications/2016_euacde_doctoral-salzburg-implementation-new-challenges.pdf, Prionsabail Hannover (2022) https://www.uclpress.co.uk/products/176626?_pos=1&_sid=d5bf44607&_ss=r.

Is modh fíor-riachtanach é an teagasc chun eolas a struchtúru agus a scaipeadh agus is rogha luachmhar é laistigh de chonair gairme an taighdeora. Ba chóir don teagasc tairbhiú den eolas eolaíochta agus úsáid a bhaint as an eolas sin agus spéis taighde a chur chun cinn i measc mac léinn. Ba cheart tacaíocht agus aitheantas iomlán a thabhairt do rannpháirtíocht taighdeoirí sa teagasc, agus d'fhéadfadh sé a bheith éagsúil ag tráthanna éagsúla laistigh de ghairm. Ba cheart aird ar leith a thabhairt ar thaighdeoirí ag tús a ngairmeacha, lena n-áirítear go dtugtar tacaíocht cheart dóibh agus go bhfuil freagrachtaí teagaisc (lena n-áirítear léachtóireacht, teagasc, maoirseacht agus meantóireacht) comhoiriúnach lena ngníomhaíochtaí taighde nó lena n-oiliúint taighde.

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí a áirithiú go dtugtar luach saothair leordhóthanach do dhualgais teagaisc agus go gcuirtear san áireamh iad sna córais mheastóireachta/bhreithmheasa ó chéim luath de ghairmeacha taighdeoirí. Ba cheart a áirithiú freisin go n-áireofar mar chuid dá ngealltanais teagaisc an t-am a chaitheann baill foirne shinsearach ar oiliúint agus ar mheantóireacht thaighdeoirí na Chéad Chéime agus an Dara Céim (R1, R2). Ba cheart oiliúint oiriúnach a chur ar fáil do ghníomhaíochtaí teagaisc agus cóitseála mar chuid d'oiliúint tosaigh agus d'fhorbairt ghairmiúil taighdeoirí.

(4) Maoirseacht agus Meantóireacht

Tá bainistíocht chuí daoine agus foirne rithabhachtach i dtimpeallachtaí oibre taighde toisc gur iarracht chomhpháirteach í an eolaíocht, de réir sainmhínithe. Ba cheart an oiliúint, na huirlisí agus na sásraí meastóireachta is gá a chur i bhfeidhm chun a áirithiú go mbeidh taighdeoirí sinsearach agus príomhthaighdeoirí in ann a bhfoireann agus a bhfoirne a bhainistiú ar bhealach cothrom agus neamh-idirdhealaitheach, saor ó chlaontacht inscne agus ó chineálacha eile claontachtaí, agus go mbeidh siad in ann caidreamh tairbheach agus comhoibríoch a bhunú lena bpiaraí. Ba cheart go rannchuideodh an méid sin le timpeallachtaí a chruthú atá sláintiúil, cothrom agus cruthaitheach ina dtugtar meas do chách, ina bhfuil gach duine spreagtha mar is cóir, ina dtugtar aitheantas dóibh agus ina gcothaítear a bhfolláine.

Ba cheart d'fhostóirí agus/nó do chisteoirí a áirithiú go n-aithnítear go soiléir duine nó grúpa daoine ar féidir le taighdeoirí na Chéad Chéime (R1) agus taighdeoirí Aitheanta (R2) dul i gcomhairle leo maidir le feidhmíocht a ndualgas gairmiúil agus ba cheart dóibh na taighdeoirí a chur ar an eolas da réir.

Ba cheart a shainiú go soiléir sna socruithe sin go bhfuil leibhéal leordhóthanach saineolais ag an stiúrthóir nó ag na stiúrthóirí atá beartaithe maidir le taighde a stiúradh agus go mbeidh an t-am agus an gealltanais acu chun bheith in ann tacaíocht iomchuí a thabhairt don oiliúnaí taighde agus foráil a dhéanamh maidir leis na nósanna imeachta dul chun cinn agus athbhreithnithe is gá, chomh maith leis na sásraí aiseolais is gá.

I dTreoirlínte Ghníomhaíochtaí Marie Skłodowska-Curie (MSCA) i dtaca le Maoirseacht¹⁷, soláthraítear forálacha sonracha maidir le comhtháthú, tacaíocht taighde agus forbairt ghairme taighdeoirí, maidir lena meantóireacht agus maidir lena bhfolláine, maidir le cumarsáid agus maidir le réiteach coinbhleachtaí, chomh maith le hoiliúint agus forbairt ghairmiúil stiúrthóirí. Is sraith moltaí le haghaidh daoine aonair agus institiúidí a fhaigheann cistiú MSCA iad Treoirlínte MSCA maidir le Maoirseacht. Cuirtear chun cinn leis na Treoirlínte maoirseacht éifeachtach, meantóireacht agus gairmthreoir iomchuí.

Caidreamh le stiúrthóirí

Ba cheart caidreamh struchtúrtha agus tráthrialta a bheith ag taighdeoirí lena stiúrthóirí agus lena n-ionadaithe dáimhe/roinne le linn a gcéime oiliúna agus ba cheart dóibh a bheith in ann leas iomlán a bhaint as an gcaidreamh atá acu leo. Ba cheart do stiúrthóirí tacú go gníomhach

¹⁷ <https://marie-skłodowska-curie-actions.ec.europa.eu/about-msca/msca-guidelines-on-supervision>.

freisin go háirithe le taighdeoirí luathchéime trí chruinnithe aiseolais a eagrú leo agus trí ghníomhaíochtaí oiliúna atá ábhartha dá gcuid oibre a chur chun cinn.

Áirítear leis sin taifid a choimeád ar gach dul chun cinn oibre agus ar gach toradh taighde, aiseolas a fháil trí bhíthin tuarascálacha agus seimineáir, aiseolas den sórt sin a chur i bhfeidhm agus oibriú i gcomhréir le sceidil, garspriocanna, táirgí insoláthartha agus/nó aschuir taighde arna gcomhaontú.

Taighdeoirí sinsearacha

Ba cheart do thaighdeoirí sinsearacha (R3 agus R4) aird ar leith a thabhairt ar a ról ilghnéitheach mar stiúrthóirí, mar mheantóirí, mar chomhairleoirí gairme, mar cheannairí, mar chomhordaitheoirí tionscadail, mar bhainisteoirí nó mar chumarsáidithe eolaíochta. Ba cheart dóibh na cúraimí sin a dhéanamh de réir na gcaighdeán gairmiúil is airde agus rochtain a bheith acu ar an oiliúint iomchuí. Maidir lena ról mar stiúrthóirí nó mar mheantóirí ar thaighdeoirí, ba cheart do thaighdeoirí sinsearacha caidreamh cuiditheach agus dearfach a fhorbairt le taighdeoirí na Chéad Chéime (R1) agus le taighdeoirí Aitheanta (R2), chun na dálaí a leagan síos maidir le haistriú éifeachtúil eolais agus chun forbairt rathúil bhreise a dhéanamh ar a ngairmeacha. Tá an-chuid freagrachta ag baint leis an ról seo chun tacú le forbairt gairme na dtaighdeoirí R1 agus R2 agus taithí agus luachanna á gcur in iúl acu i dtimpeallacht iontaofa rúnda.